Journal of Geographical Engineering of Territory, 10 (2), 2026

ISSN (Online):2538-3922

مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین

Open Access

Research Paper

The Effects of Implementing the Guidance Plan on the Quality of Life of Villagers (Case Study: Shirkooh Rural District, Taft County)

MohammadSajad Ghorbaniyan Anarizade [1], Nasrollah FalahTabar [2]*, & Hossein Rezaei [1]

[1] Department of Geography, CT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran
[2] Department of Geography, YI.C., Islamic Azad University, Shahr Rey, Iran

A R T I C L E I N F O

Keywords:

Implementation Effects,
Shirkooh Rural District,
Villagers,
Taft County,
Hadi Plan,
Quality of Life.

Received:
31 Aug 2024
Received in revised form:
01 June 2025
Accepted:
10 June 2025

pp.22-38

A B S T R A C T

Introduction: Rural development is directly linked to improving the quality of life of rural residents. The Hadi Plan (Rural Guide Plan), as one of the most important rural development programs, plays an effective role in physical organization, infrastructure improvement, and sustainable development of rural settlements.
Purpose: The aim of this study is to evaluate the effects of implementing the Hadi Plan on improving the quality of life of villagers and to assess its effectiveness in social, economic, physical, and environmental dimensions in Shirkuh Rural District, Taft County.
Geographical area: The geographical scope of the Shirkuh rural districts is Taft city.
Methodology: This is an applied research using a descriptive-analytical method. The statistical population includes villagers and officials of Shirkuh Rural District, and the sample size was determined as 300 people based on the Morgan table. Data were collected through a questionnaire using quota random sampling and then analyzed.
Results and Discussion: The implementation of the Hadi Plan improved the quality of life of villagers in social, economic, physical, and environmental dimensions, including increased participation and retention, job creation and reduced inequality, improved housing and accessibility, and enhanced sanitation and water and wastewater management. Statistical tests also confirmed this significant relationship.
Conclusion: The implementation of the Hadi Plan has had a positive and significant effect on improving the quality of life in Shirkuh Rural District and can be considered by planners and local managers as an effective tool for achieving sustainable rural development.

Highlights:
1. The implementation of the Hadi Plan, by simultaneously improving social, economic, physical, and environmental indicators, has played an effective role in enhancing the quality of life of villagers in Shirkuh Rural District.

***Corresponding author :** na.fallahtabar@gmail.com

How to cite this article: Ghorbaniyan Anarizade, M.S., FalahTabar, N., & Rezaei, H. (2026). The Effects of Implementing the Guidance Plan on the Quality of Life of Villagers (Case Study: Shirkooh Rural District, Taft County). ***Journal of Geographical Engineering of Territory***, *10* (2), 22-38. **https://doi.org/10.22034/jget.2025.475973.1575**

©2026 The author(s). This is an open access article distributed under Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0)

English Extended Abstract

Introduction

Rural development has long been recognized as a fundamental component of balanced regional development and sustainable spatial planning. Among the various policies implemented in Iran to improve rural living conditions, the Rural Guidance Plan has played a significant role in organizing physical structures, enhancing infrastructure, and improving the quality of life of rural residents. The implementation of these plans aims to provide a framework for the physical development of villages while simultaneously addressing social, economic, and environmental challenges. Despite the widespread implementation of Rural Guidance Plans throughout the country, questions remain regarding their effectiveness in improving the quality of life and achieving sustainable rural development goals.

Previous studies have reported mixed findings concerning the impacts of Rural Guidance Plans on rural communities. While some researchers emphasize their positive effects on housing quality, infrastructure development, and social participation, others point to limitations in economic performance and environmental sustainability. Consequently, a comprehensive evaluation of these plans is necessary to determine their actual effectiveness and identify areas requiring improvement.

The present study investigates the effects of implementing Rural Guidance Plans on the quality of life of rural residents in Shirkuh Rural District, Taft County, Yazd Province. The research focuses on four major dimensions of quality of life, including social, economic, environmental, and physical indicators. The main objective is to assess the extent to which the implementation of Rural Guidance Plans has contributed to improving living conditions in rural settlements and to determine the relationships between these dimensions and overall quality of life.

Purpose

The primary purpose of this study is to evaluate the effectiveness of Rural Guidance Plan implementation in improving the quality of life of rural residents in Shirkuh Rural District. Specifically, the study seeks to analyze the social, economic, environmental, and physical impacts of the plan and identify the dimensions in which the implementation has been more or less successful.

Geographical area

The study was conducted in Shirkuh Rural District, located in the Central District of Taft County, Yazd Province, Iran. The region consists of several rural settlements characterized by mountainous terrain, agricultural activities, and dispersed rural populations. Due to its geographical conditions and the implementation of Rural Guidance Plans in a number of villages, Shirkuh Rural District provides an appropriate setting for evaluating the effectiveness of rural development policies and their impacts on residents' quality of life.

Methodology (Material and Methods)

This research adopts a descriptive-analytical approach and is applied in nature. Data were collected through both documentary studies and field surveys. The statistical population consisted of households residing in villages of Shirkuh Rural District. Using Cochran's formula, 216 questionnaires were distributed among selected households through random sampling.

The questionnaire was designed to evaluate four dimensions of quality of life: social, economic, environmental, and physical indicators. Social indicators included participation in rural development, social belonging, migration tendencies, security, and hope for the future. Economic indicators assessed employment opportunities, income levels, savings, household assets, and economic inequality. Environmental indicators examined waste management, water quality, environmental sanitation, and natural resource protection. Physical indicators focused on housing quality, infrastructure, accessibility, and village facilities.

Data analysis was conducted using SPSS software. Descriptive statistics were employed to summarize respondents' perceptions. Inferential statistical techniques, including Independent Sample t-test, Spearman Correlation Coefficient, and Mann–Whitney U Test, were applied to evaluate the

relationships between Rural Guidance Plan implementation and quality-of-life dimensions and to compare villages with and without implemented plans.

Results and Discussion

The findings indicate that the Rural Guidance Plan has generated varying impacts across different dimensions of quality of life. In the social dimension, positive effects were observed in enhancing social participation, increasing hope for the future, strengthening residents' willingness to remain in villages, and improving perceptions of safety. Statistical analyses demonstrated a significant positive relationship between social indicators and quality of life.

In the physical dimension, implementation of the plan significantly improved housing quality, sanitation facilities, accessibility, and the quality of village road networks. Villagers reported notable improvements in physical infrastructure resulting from the plan.

Environmental results were mixed. Positive effects were identified in controlling construction within environmentally sensitive areas, reducing soil erosion, and protecting water resources. However, statistical analysis revealed a significant negative correlation between environmental indicators and overall quality of life, suggesting that some environmental objectives have not been fully achieved.

Economic outcomes were relatively limited. The findings showed that the implementation of Rural Guidance Plans had little influence on employment creation, income generation, savings, and household assets. The Independent Sample t-test indicated no statistically significant relationship between the economic dimension and overall quality of life improvement.

The results of the Mann–Whitney U test further demonstrated significant differences between villages with and without Rural Guidance Plans in most social, physical, and environmental indicators, while some economic indicators exhibited no significant differences. These findings suggest that the physical and social achievements of the plans have been more substantial than their economic impacts.

Conclusion

The study concludes that the implementation of Rural Guidance Plans has generally contributed to improving the quality of life of rural residents in Shirkuh Rural District, particularly in social and physical dimensions. Improvements in housing conditions, infrastructure quality, social participation, and community stability indicate the positive role of the plans in rural development. However, the limited impact on economic indicators such as employment, income, and savings highlights the need for complementary economic development policies alongside physical planning initiatives.

The findings emphasize that successful rural development requires an integrated approach that combines physical infrastructure development with economic empowerment, environmental sustainability, and community participation. Future planning efforts should focus on strengthening income-generating activities, enhancing local economic opportunities, and addressing environmental challenges to maximize the long-term benefits of Rural Guidance Plans. The results provide valuable insights for policymakers, planners, and rural development practitioners seeking to improve the effectiveness of rural development programs and promote sustainable rural livelihoods.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants of the present study.

ISSN (Online):2538-3922

مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین

Open Access

مقاله پژوهشی

اثرات اجرای طرح هادی بر کیفیت زندگی روستاییان (مطالعه موردی: دهستان شیرکوه شهرستان تفت)

محمدسجاد قربانیان اناری‌زاده [۱]، نصرالله فلاح‌تبار [۲*]، حسین رضایی [۱]

[۱] گروه جغرافیا، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

[۲] گروه جغرافیا، واحد یادگار امام خمینی (ره) شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر ری، ایران.

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:
اثرات اجرا، دهستان شیرکوه، روستاییان، شهرستان تفت، طرح هادی، کیفیت زندگی.

تاریخ دریافت:
۱۴۰۳/۰۶/۱۰

تاریخ بازنگری:
۱۴۰۴/۰۳/۱۱

تاریخ پذیرش:
۱۴۰۴/۰۳/۲۰

صص. ۳۸-۲۲

چکیده

مقدمه: توسعه روستایی با ارتقای کیفیت زندگی ساکنان روستاها پیوندی مستقیم دارد. طرح هادی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین برنامه‌های عمران روستایی، نقش مؤثری در ساماندهی کالبدی، بهبود زیرساخت‌ها و توسعه پایدار سکونتگاه‌های روستایی ایفا می‌کند.

هدف: هدف این پژوهش ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر بهبود کیفیت زندگی روستاییان و سنجش اثربخشی آن در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیطی در دهستان شیرکوه شهرستان تفت است.

قلمرو جغرافیایی: قلمرو جغرافیایی دهستان‌های شیرکوه شهرستان تفت می‌باشد.

روش شناسی: پژوهش کاربردی با روش توصیفی ـ تحلیلی. جامعه آماری شامل روستاییان و مسئولان دهستان شیرکوه و حجم نمونه بر اساس جدول مورگان ۳۰۰ نفر تعیین شد. داده‌ها با پرسشنامه و نمونه‌گیری تصادفی سهمیه‌ای گردآوری و تحلیل شدند.

نتایج و بحث: اجرای طرح هادی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیطی موجب بهبود کیفیت زندگی روستاییان شد؛ از جمله افزایش مشارکت و ماندگاری، ایجاد اشتغال و کاهش نابرابری، بهبود مسکن و دسترسی‌ها، و ارتقای بهداشت و مدیریت آب و فاضلاب. آزمون‌های آماری نیز این رابطه معنادار را تأیید کردند.

نتیجه‌گیری: اجرای طرح هادی تأثیر مثبت و معناداری بر ارتقای کیفیت زندگی در دهستان شیرکوه داشته و می‌تواند به‌عنوان ابزاری مؤثر در تحقق توسعه پایدار روستایی مورد توجه برنامه‌ریزان و مدیران محلی قرار گیرد.

نکات برجسته:

اجرای طرح هادی با بهبود هم‌زمان شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیطی، نقش مؤثری در ارتقای کیفیت زندگی روستاییان دهستان شیرکوه داشته است.

استناد: قربانیان اناری‌زاده، م.س.، فلاح‌تبار، ن.، و رضایی، ج. (۱۴۰۵). اثرات اجرای طرح هادی بر کیفیت زندگی روستاییان (مطالعه موردی دهستان شیرکوه شهرستان تفت). *مجله مهندسی جغرافیایی سرزمین*، دوره (۱۰)، شماره (۲)، ۳۸-۲۲.

https://doi.org/10.22034/jget.2025.475973.1575

© نویسنده (گان) –این مقاله با دسترسی آزاد است

ناشر: آبادگران شهر و روستا

* نویسنده مسئول : E-mail: na.fallahtabar@gmail.com

مقدمه

در ادبیات توسعهٔ روستایی هدف عمدهٔ توسعه، بهبود کیفیت زندگی و رفاه روستاییان به ویژه بهبود زندگی اجتماعی اقتصادی گروه خاصی از مردم؛ یعنی روستاییان فقیر هست. یکی از راه‌های رسیدن به این هدف، تغییر در ساخت فیزیکی روستا می‌باشد. بنابراین، یکی از راه‌هایی که دولت در چند سال اخیر برای مقابله با بهبود وضعیت روستاییان به کار گرفته است، عمران روستایی بوده که شامل دگرگونی در جامعهٔ روستایی است که این دگرگونی نه تنها در روش‌های تولیدی و سازمان اقتصادی جامعهٔ روستایی؛ بلکه امور زیربنایی، سیاسی و اجتماعی و همچنین، مناسبات اعضای جامعه با یکدیگر را نیز شامل می‌شود (Susniene, 2019).

کیفیت زندگی وابسته به احساس شادی یا ناخشنودی، رضایت یا عدم رضایت فرد از زندگی ومنعکس کننده رفاه افراد است که به شرایط اقتصادی مردم و در عین حال ارتباطات و وضعیت اجتماعی، سلامتی (جسمی و روانی)، احساس ارزشمند بودن و پایداری محیط بستگی دارد. کیفیت زندگی درمحیط روستایی مفهومی چند بعدی و کل‌نگر است و تابعی از دو مفهوم قابلیت زندگی (وضعیت خدمات، کیفیت محیط زیست و شبکه‌های اجتماعی) ومعیشت مردم (چگونگی کسب درآمد) است (Ghaderi, 2015). امروزه توسعه روستایی همپای کیفیت بهتر و مطلوبتر زندگی تلقی می‌شود. ایجاد زندگی مطلوب و متعال روستاییان نیز، نیازمند اجرای طرح‌های توسعه روستایی در کشور می‌باشد. این طرح‌ها باید بتوانند مسائل و مشکلات موجود در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، محیطی وکالبدی را بر طرف نمایند تا کیفیت مطلوب زندگی روستاییان حاصل آید (Rabiifar, 2015).

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و حاکمیت یافتن نظام جمهوری اسلامی ایران ناخشنودی از روند توسعه کشور به ویژه در مناطق روستایی به تشکیل نهادهایی چون بنیاد مسکن، جهاد سازندگی، مراکز خدمات روستایی و عشایری و... انجامید. هدف از شکل گیری این نهادها تقلیل نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی حاصل از اجرای برنامه‌های عمرانی دوره پهلوی، محرومیت زدایی از مناطق روستایی بوده است. از جمله این نهادها که بر پایه ارزش‌های عدالت جویانه پا به عرصه وجود نهاد، می‌توان به بنیاد مسکن انقلاب اسلامی اشاره نمود که با توجه ویژه به مسکن محرومان به خصوص روستاییان، به تهیه طرح هادی پرداخت تا به کمک آن راهی به سوی توسعه فضایی – کالبدی روستاها در پیش گیرد. عرصه‌های روستایی در کشورمان به عنوان یک واقعیت مکانی – فضایی، برآیندی از تعامل مولفه‌های متفاوت اکولوژیکی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و کالبدی است. از آنجایی‌که طرح هادی یکی از مهمترین و موثرترین طرح‌های توسعه روستایی کشور به شمار می‌رود، می‌توان از آن به عنوان گامی اساسی در جهت موثر بودن در توسعه اهداف اجتماعی، اقتصادی، محیطی و کالبدی نام برد. از طرفی رشد هدایت نشده فیزیکی روستاها به شکل گیری چشم‌انداز ناموزونی از عرصه‌های سکونتگاهی انجامیده است که فاقد روابط و پیوندهای مناسب کالبدی – فضایی در درون مناطق روستایی است. طرح هادی روستا از جمله طرح‌های عمران روستایی است که می‌تواند نقش بنیادی و زیربنایی در توسعهٔ همه‌جانبهٔ مناطق روستایی داشته باشد. این طرح با استفاده از پتانسیل‌ها و قابلیت‌های خود می‌تواند زمینه‌ساز بهبود تسهیلات عمومی و رفاهی از قبیل نوسازی مسکن روستایی، معابر جدیدالاحداث و حریم مسکونی، بهبود وضعیت زندگی روستاییان و مشارکت آن‌ها باشد.

یکی از استان‌های کشور که دارای جمعیت روستانشین بالایی بوده و ضرورت اجرای طرح هادی جهت پویایی نواحی روستایی آن کاملاً احساس می‌شود؛ استان یزد و بطور خاص دهستان شیرکوه در بخش مرکزی شهرستان تفت می‌باشد. این دهستان علیرغم پتانسیل‌ها و قابلیت‌های زیادی که در روستاهای آن وجود دارد بدلیل عدم اجرای طرح هادی از امتیازات و خدمات لازم برخوردار نبوده و این امر باعث می‌گردد که عمدتا روستاییان از این دهستان خارج شده و به روستاهای دارای خدمات بهتر مراجعه و یا به شهرهای نزدیک مهاجرت نمایند. نظر به اهمیت اجرای طرح هادی در بهبود زندگی روستاییان و بخصوص روستاییان شیرکوه این پژوهش به بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر کیفیت زندگی روستاییان (چالش‌ها و راهکارها) در دهستان شیرکوه بخش مرکزی شهرستان تفت پرداخته و در پاسخ به چگونگی اثرات اجرای طرح هادی بر بهبود کیفیت زندگی روستاییان دهستان شیرکوه است.

کیفیت زندگی درمحیط روستایی مفهومی چند بعدی و کل نگر است و تابعی ازدو مفهوم قابلیت زندگی (وضعیت خدمات، کیفیت محیط زیست وشبکه‌های اجتماعی) و معیشت مردم (چگونگی کسب درآمد) است (Ghaderi, 2015). امروزه توسعه روستایی همپای کیفیت بهتر و مطلوبتر زندگی تلقی می‌شود. ایجاد زندگی مطلوب و متعال روستاییان نیز، نیازمند اجرای طرح‌های توسعه روستایی درکشور می‌باشد. این طرح‌ها باید بتوانند مسائل و مشکلات موجود در زمینه‌های اقتصادی، محیطی را برطرف نمایند

تاکیفیت مطلوب زندگی روستاییان حاصل آید (Rabiifar, 2015). طرح هادی روستایی از بنیادی‌ترین برنامه‌های توسعه روستایی است که با هدف رفاه روستاییان و دستیابی به اهدافی همچون: ایجاد زمینه توسعه و عمران روستا با توجه بـه شـرایط اقتصـادی، تامین عادلانه امکانات از طریق ایجاد تسهیلات، تولیدی و رفاهی، هدایت وضعیت فیزیکی روستا، ایجاد تسهیلات لازم برای بهبود مسکن روستاییان و خدمات محیط زیستی و عمومی تهیه و اجرا گردیده است شکل دهی و نظـم بخشـی بـه عرصـه‌های مکـانی فضایی، در واقع از آغاز زندگی بشر و از زمان بهره گیری از منابع طبیعی به ویژه زمین و آب پیوسته در مقیاس و مفهومی متفـاوت مطرح بوده است (Zaree, 2020). بطور کلی تمامی طرح‌های توسعهٔ فیزیکی، طرح‌های‌هادی روستایی ویژگی خاصی داشـته و از سه جنبه دارای اهمیت می‌باشند؛ نخست، با توجه به زمان آغاز این طرح‌ها، تهیه و اجرای آنها بیش از ۲۰ سال سابقه دارد (کمتـر طرحی در کشور وجود دارد که تهیه و اجرای آن، این مدت ادامه داشته باشد). دوم، از آنجا که طرح هادی در مقیـاس روسـتا تهیـه می‌شود، گسترهٔ مکانی آنها زیاد است و در تمام نواحی روستایی کشور می‌توان نمونه‌هایی از آنها را یافت. سوم، طرح‌های هادی بـه طور مستقیم با روستاها و اجتماع روستایی ارتباط دارد. امروزه طرح هادی روستایی، مهمترین ابزار مدیریت توسعهٔ روستایی در ایران است. با توجه به این که از زمان شروع فعالیت این نهاد؛ یعنی سال ۱۳۵۸ تا پایان فروردین‌ماه سال ۱۴۰۱ برای بـیش از ۴۰ هـزار روستا طرح هادی تهیه شده و در همین بازهٔ زمانی، کل روستاهایی که طـرح درآنهـا اجـرا شـده بـیش از ۲۲۳۰۰ مـورد مـی‌باشـد (Pacione, 2013). شاخص‌های محیطی در این پژوهش می‌توانند معرف شرایط محیطی و موقعیت قرارگیـری روسـتا نسـبت بـه سایر مناطق و بهداشت محیط باشند. از طرفی در هر جامعه برنامه‌ریزی و تجزیه و تحلیل اقتصادی مستلزم در اختیار داشتن آگاهی از عدد مشخص کننده تغییر نسبی وضعیت اقتصادی در فاصله زمانی دو تاریخ یا دو نقطه آن جامعه می‌باشد و این همان بهره وری از شاخص اقتصادی است. این شاخص‌های اقتصادی می‌توانند شامل میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر ایجاد فرصـت‌هـای شـغلی، میزان تاثیر اجرای طرح هادی در ایجاد تنوع شغلی، میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر سطح درآمد خانوار، میزان تاثیر اجـرای طـرح هادی بر سطح پس انداز خانوار، میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر سطح دارایی‌های خانوار، میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر کاهش نابرابری‌های اقتصادی و میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر افزایش قیمت مساکن روستایی باشند. در راستای این پـژوهش کارهـای بسیاری توسط افراد مختلف انجام شده است: بارتلت (۲۰۲۰) در مقاله ای تحت عنوان کیفیت زندگی و توسعه مناطق می‌گوید چند عامل که به کیفیت زندگی کمک کرده است. سرجی و کورنل (۲۰۲۲) در مقاله ای تحت عنوان چگونه همسایگان بر کیفیت زندگی شما تاثیر می‌گذارند می‌گوید یکی از عوامل مهم در بهبود کیفیت زندگی در میان جوامع انسانی استاندارد بودن محل زندگی از نظر بهداشت، اشتغال، محیط زیست و کالبد می‌باشد، به طوریکه رضایت از ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی و فیزیکی محل زندگی بـر رضایت از زندگی و کیفیت زندگی افراد تاثیرگذار است. استدلال نظری و یافته‌های تجربی محققان نشان می‌دهد بهداشـت و رفـاه محل زندگی انسان، ابعاد شخصیتی و ویژگیهای فردی انسان‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهد. طبق تحقیقات صورت گرفته محرومیت از خدمات محلی مورد نیاز و فقدان شرایط زیست محیطی مناسب در محل زندگی افـراد، باعـث افـزایش جـرم و جنایـت و ایجـاد آلودگی محیط زیست و کاهش فرصت‌های زندگی بهتر را برای انسانها بـه دنبـال دارد. (Stafford, & Marmot, 2023) ایـن در حالی است که امروزه یکی از مهمترین عناصر ساختاری توسعه سکونتگاه‌های روسـتایی در جهـت حمایـت از فقیـران روسـتایی و کاهش آسیب پذیری مناطق روستایی، توجه ویژه به ابعاد فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و محیطی انسان در مناطق یاد شده است. بدین معنا عناصر کالبدی سکونتگاههای روستایی شامل مسکن، محیط امن، خدمات عمومی، خدمات زیر بنایی و کـاربری اراضـی می‌شود که حمایت مادی و بهبود کیفیت زندگی انسان روستایی را مدنظر قرار می‌دهند .(Wilkinson, & Pickett, 2023)

در ایران عظیمی و همکاران، (۱۳۹۱)، در پژوهشی با عنوان «بررسی اثرات کالبدی اجرای طـرح‌های‌هـادی روسـتایی از دیـدگاه روستاییان (مطالعه موردی: شهرستان میاندوآب» به این نتیجه رسیده‌اند که اجرای طرح هادی روستایی ضمن رونق بخشـیدن بـه ساخت و سازهای جدید، سبب ارتقاء شیوه ساختمان سازی، افزایش پایداری و بهبود سیمای ظاهری بناها شده است. اجـرای طـرح هادی روستایی سبب افزایش امیدواری و علاقه مندی روستائیان به ادامه زندگی در روستاهاشده و در نتیجـه در کـاهش تـدریجی مهاجرت‌های روستا به شهر تأثیر داشته است. علیرغم ویژگی‌های مثبـت کالبـدی و ارتقـاء خـدمات عمـومی در روسـتاها، اجـرای طرح‌های هادی روستایی از نظر اقتصادی و ایجاد اشتغال در روستاها موفقیت لازم را کسب نکـرده اسـت. میرزاعلـی و همکـاران، (۱۳۹۳)، در تحقیق خود تحت عنوان «ارزیابی اثرات کالبدی اجرای طرح هادی بر شبکه معابر روستایی (مطالعه مـوردی: روسـتای یساقی شهرستان کرد کویی» به این نتیجه رسیده‌اند که اجرای طرح هادی روستایی علیرغم کاستی‌های موجود و با توجه به سابقه کم اجرای آن در روستای مورد مطالعه، اثرات مثبتی در شبکه معابر و کالبد این روسـتا بـه وجـود آورده اسـت. علینقـی پـور و پـور

رمضان، (۱۳۹۳)، به تحلیل اثرات اجرای طرح هادی بر بهبود کیفیت زندگی در روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت، پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که اجرای طرح هادی تنها در بعد اقتصادی کیفیت زندگی در روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت تاثیر مثبت و معناداری داشته ولی در ابعاد اجتماعی، کالبدی و محیطی تاثیر چشمگیری نداشته است. در طول تحقیق مشخص شد آگاهی روستاییان از اجرای طرح هادی گامی مثبت در بهبود کیفیت زندگی بوده و کیفیت زندگی در روستاهای دارای طرح هادی اجرا شده و روستاهای فاقد طرح هادی متفاوت است. سجاسی قیداری (۱۳۹۵) به ارزیابی اثرات اجرای طرح هادی بر کیفیت محیطی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان رامیان- دهستان فندرسک شمالی و جنوبی) پرداخته و به این نتیجه رسیده است که بیش ترین اثرات اجرای طرح‌های هادی روستایی در مؤلفه‌های سه گانه کیفیت محیطی روستاها، مربوط به مؤلفه فرمی ۰/۴۳۸ بوده و کم ترین آن مربوط به مؤلفه کارکردی ۰/۲۸۸ می‌باشد. لذا می‌توان استدلال کرد که طرح‌های هادی عمدتاً با رویکرد فرمی انجام شده و اثرگذاری شکلی آن بیش تر از اثرات و تغییرات کارکردی در روستاها می‌باشد. محمدی و همکاران (۱۳۹۶)، در مقاله ای تحت عنوان «تحلیل اثرات اجرای طرح‌های هادی روستایی دربهبود کیفیت زندگی روستاییان (مطالعه موردی: روستاهای بخش خاو و میرآباد شهرستان مریوان» به این نتیجه رسیده‌اند که اجرای طرح‌های هادی در ارتقای و بهبود ابعاد اقتصادی و اجتماعی کیفیت زندگی روستاییان ناموفق بوده ودر مقابل موجب ارتقای و بهبود سطح کیفیت زندگی روستاییان در دو بعد محیطی و کالبدی گردیده است. همچنین بین میانگین کیفیت زندگی روستاییان با قدمت اجرای طرح‌ها و جمعیت روستاها ارتباط معنی‌داری وجود دارد و این بعد کالبدی است که بیشترین تاثیر را بر بهبود کیفیت زندگی روستاییان به واسطه اجرای طرح‌های هادی داشته است. اصغری لفمجانی و نسیمی (۱۳۹۸)، به تحلیل اثرات طرح هادی در نوگرایی سبک زندگی خانوارهای روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان داراب، ایران) پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که با اجرای طرح‌های هادی، زندگی خانوارهای ساکن در روستاهای مورد مطالعه از حالت سنتی فاصله گرفته و به سمت زندگی امروزی و مدرن رو به حرکت می‌باشد. این وضعیت، حاکی از تأمین رفاه بیشتر روستاییان، شروع روند شهرگرایی و تجدد در سبک زندگی روستاییان تلقی می‌گردد. از طرف دیگر، نتایج نشان می‌دهد که سطح اقدامات در تمام بخش‌های اجرایی طرح هادی دارای رابطه ی مثبت و نسبتاً قوی با میزان تغییرات نوگرایی سبک زندگی روستاییان می‌باشند و این امر در کنار نتایج حاصل از آزمون رگرسیون، بیانگر تأثیر بسیار قابل توجه سطح اقدامات طرح‌های هادی بر میزان تحولات سبک زندگی خانوارهای مورد مطالعه می‌باشد. افتخاری و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به بررسی و ارزیابی فراتحلیل مقالات طرح‌های‌هادی روستایی درایران پرداخته و بیان داشته به رغم اهمیت روزافزون و کاملاً بارز طرح‌های هادی روستایی به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین طرح‌های توسعه محلی سکونتگاه‌های روستایی در کشور و تلاش‌های صورت گرفته در زمینه مطالعه و ارزیابی این طرح، شکاف مطالعاتی (به ویژه در رابطه با ارزیابی فرآیندی) در این زمینه بسیار ملموس است. حکمت یار و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهش خود به تحلیل اثرات اجرای طرح‌های‌هادی روستایی در توسعه مسکن و وضعیت زیست محیطی سکونتگاه‌های روستایی (مطالعه موردی: روستاهای بخش مرکزی شهرستان جیرفت) پرداخته‌اند. طرح‌های‌هادی روستایی با برنامه‌ها و اقدامات بس شایسته در جهت ایجاد تحول در محیط‌های روستایی و بعضاً بازآفرینی بخش‌هایی از این فضاها درجهت توسعه همه جانبه پایدار، در اقصی نقاط کشور، موجب بهبود شرایط زیستی شده است. مولایی هشجین و فروتن (۱۴۰۰) درارزیابی مدیریت پروژه‌های اجرای طرح‌های هادی روستایی با روش PMBOK در غرب استان گیلان،به این نتیجه رسیده اند که تغییر مدیریت کیفیت پروژه با امتیاز نهایی ۴/۲ رتبه اول و مدیریت تدارکات پروژه با امتیاز نهایی ۴/۲ دارای رتبه اخر بوده است که وضعیت مدیریتی تهیه، تدوین و اجرای طرح‌های هادی روستایی را نشان می‌دهد. قرائی و همکاران (۱۴۰۱) به تحلیل مقایسه‌ای سطح پایداری سکونتگاه‌های روستایی دارای طرح هادی و بدون طرح (مطالعه موردی: دهستان میان ولایت، بخش مرکزی شهرستان مشهد) پرداخته و به این نتیجه رسیده اند که بیشترین تاثیرگذاری طرح هادی در سکونتگاه‌های روستایی مورد مطالعه، در دو بعد پایداری کالبدی- فضایی با میانگین ۳/۰۷ و زیست محیطی با میانگین۳/۱۱ بوده و کمترین تاثیر در بعد اقتصادی با میانگین ۲/۸۸ بوده است. در مجموع اجرای طرح هادی، بطور معناداری بر پایداری اجتماعی- فرهنگی، کالبدی- فضایی و زیست محیطی سکونتگاه‌ها در منطقه مورد مطالعه تاثیرگذار بوده است. ایمانی و زمانی (۱۴۰۲) در بررسی عوامل پیشبرنده و بازدارنده طرح هادی روستایی از دیدگاه متخصصان در استان مازندران، به این نتیجه رسیده اند که عوامل تأثیرگذار در پیشبرد طرح‌های هادی روستایی در استان مازندران از دید متخصصان شامل سه بعد (اقتصادی، اجتماعی و محتوایی) در قالب ۹ گویه می‌باشد. درنهایت راهکارهایی به منظور حل معضلات موجود، جهت بهبود اجرای طرح‌های‌هادی روستایی در منطقه پیشنهاد می‌گردد. پزشکیان و قاسمی، (۱۴۰۲) به عملکرد طرح‌های هادی روستایی در توسعه کالبدی، اجتماعی

و اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی، پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که طرح‌های هادی بـا نیازهـای جوامـع روسـتایی، نیازهـای کالبدی و مسکن همخوانی دارد و اثر گذاری کمتری در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی در روستاها داشته است

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش، برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

Figure 1. Conceptual model of the research

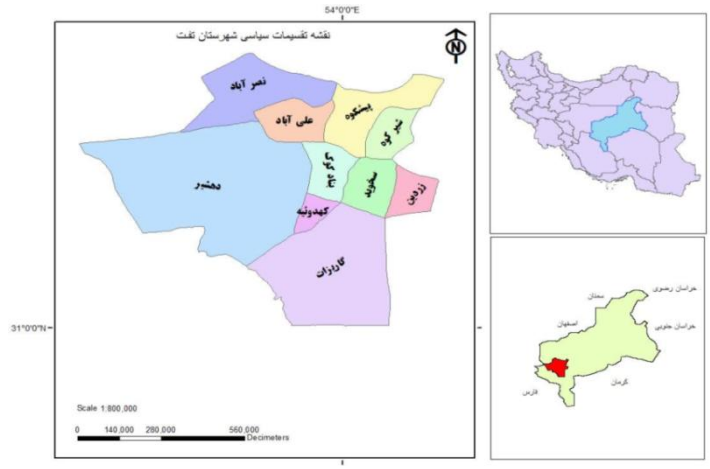
روش شناسی (مواد و روش‌ها)

این تحقیق بنا به ماهیت خود و با توجه به بهره‌گیری از تکنیک‌های آماری در بررسی همبستگی بین متغیرها از جمله تحقیقـات توصیفی- تحلیلی بشمار می‌رود. در بررسی و شناخت وضع موجود از روش توصیفی و جهت تجزیه و تحلیل آماری از روش تحلیلی استفاده شده است. همچنین از جنبه‌های دیگر از جمله تحقیقات کاربردی است، بطوری که نتایج آن می‌تواند مسئولان دستگاه‌های اجرایی را در تصمیم‌گیری و برنامه ریزی‌ها مساعدت رساند. قابل ذکر است که همبستگی بین متغیرها ازجمله تحقیقات توصـیفی- تحلیلی و با هدف کاربردی به شمار می‌رود. داده‌های بدست آمده با استفاده از آزمون t مسـتقل و رگرسـیون و ترکیـب بـا تحلیـل واریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهند گرفته است.

درجمع آوری اطلاعات مورد نیاز از طریق روش‌های اسنادی و میدانی و سازماندهی و طبقه‌بندی آنها در قالب جـداول، نمـودار و نقشه ها، به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری و جهت پردازش اطلاعات از نرم افزار SPSS استفاده شده است. همچنین به منظور ترسیم جداول و نمودارها از نرم افزار Excel و برای دستیابی به داده‌های مناسب از نـرم افـزار Arc GIS بهـره برده خواهد شد. جامعه آماری در این پژوهش، روستاییان و مسئولین شهرستان تفت دهستان شیرکوه می‌باشند. با توجـه بـه حجـم جامعه آماری و بر اساس جدول استاندارد مورگان حجم نمونه آماری ۳۰۰ نفر از روستائیان و مسئولین می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی (سهمیه‌ای) اقدام به توزیع و تکمیل پرسشنامه در سطح روستاهای مورد مطالعه شده است. با توجه بـه جامعـه آماری مدنظر می‌توان عدم قطعیت‌های کار آماری را لحاظ نمود و به یک مجموعه از داده‌های آماری گسترده و قابل قبـول جهـت انجام کارهای آماری دست یافت. متغیر وابسته تحقیق حاضر بهبود کیفیت زندگی روستاییان در ابعاد: محیطی، اقتصادی، اجتمـاعی و کالبدی و متغیر مستقل آن اجرا شدن و نشدن طرح هادی روستایی می‌باشد. قلمرو زمانی این پژوهش محـدود بـه سـال ۱۴۰۱ می‌باشد..

قلمرو جغرافیایی (محدوده مورد مطالعه)

شهرستان تفت یکی از شهرستان‌های استان یزد بوده که مرکز آن شهر تفت است. دهستان شیرکوه یکی از دهستان‌های شهرستان تفت است که در بخش مرکزی قرار دارد. این دهستان از شمال و شمال غرب به دهستان پیشکوه، از شرق به شهرستان مهریز و از جنوب به بخش نیر منتهی می‌گردد. این دهستان دارای ۱۶ آبادی بوده و براساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ دارای ۴۲۰ خانوار و ۱۰۴۵ نفر جمعیت می‌باشد.

نقشه ۲. موقعیت دهستان شیرکوه در شهرستان، استان و کشور، منبع: نگارندگان

Map 2. Location of Shirkuh Rural District in the county, province, and country

یافته‌ها و بحث

این پژوهش متمرکز بر تاثیر اجرای طرح هادی بر کیفیت زندگی روستاییان از نظر اقتصادی و محیطی، اجتماعی و کالبدی موثر در دهستان شیرکوه بخش مرکزی شهرستان تفت می‌باشد. لذا سیاست گذاری‌های اثرات اجرای طرح‌های‌هادی بر بهبود کیفیت زندگی روستائیان و میزان تاثیر آگاهی مردم در اجرای طرح هادی بر بهبود کیفیت زندگی روستاییان در روستاهای دارای طرح هادی اجرا شده و فاقد طرح هادی مورد بررسی این پژوهش قرارمی‌گیرد. لذا جهت تحلیل و بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر کیفیت زندگی روستاییان در دهستان شیرکوه شهرستان تفت چهار مولفه شاخص‌های اقتصادی و شاخص‌های محیطی، اجتماعی وکالبدی بصورت جداگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

جدول ۱. مولفه‌های تاثیر گذار اجرای طرح هادی در کیفیت زندگی

Table 1. Components affecting the implementation of the Hadi Plan on quality of life

شاخص‌های محیطی	شاخص‌های اقتصادی	شاخص‌های اجتماعی	شاخص‌های کالبدی
دسترسی به پارک و فضای سبز	ایجاد فرصت‌های شغلی	مشارکت در عمران روستایی	کیفیت مسکن از نظر مصالح بکار رفته
نظافت و پاکیزگی روستا	ایجاد تنوع شغلی	تقویت نهادهای محلی	تجهیزات و امکانات مسکن نظیر حمام و دستشویی بهداشتی
کیفیت آب آشامیدنی	سطح درآمد خانوار	ایجاد نهادهای محلی جدید	توانایی تهیه مسکن
ایجاد سامانه تخلیه فاضلاب	سطح پس انداز خانوار	استفاده از نظرات مردم در امور روستایی	جمع آوری و دفع آبهای سطحی
جمع آوری و دفع زباله	سطح دارایی‌های خانوار	احساس امنیت فردی در برابر سوانح طبیعی (سیل و زلزله)	کیفیت شبکه معابر
دپوی فضولات حیوانی	کاهش نابرابریهای اقتصادی	امید به آینده	کیفیت مسیرهای عابر پیاده
پرهیز از ساخت خانه‌ها در اراضی شیبدار و خطرناک	افزایش قیمت مساکن روستایی	توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار	سهولت دسترسی به معابر
پرهیز از استقرار واحدهای مسکونی در حریم سیلاب‌ها و رودخانه‌ها		میزان مهاجرت	گسترش امکانات در روستا
کاهش اتلاف و آلودگی منابع آب		احساس تعلق به اجتماع	
کاهش تخریب و فرسایش خاک		تمایل به ماندن در روستا	

برگرفته از: Mohammadi Yeganeh, Nabati, & Cheraghi, 2012

تحلیل و بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر شاخص‌های محیطی در دهستان شیرکوه:

شاخص‌های محیطی دراین پژوهش می‌توانند معرف شرایط محیطی و موقعیت قرارگیری روستا نسبت به سایر مناطق و بهداشت محیط باشند براین اساس میزان تاثیر اجرای طرح هادی در دسترسی به پارک و فضای سبز، نظافت و پاکیزگی روستا، کیفیت آب آشامیدنی، ایجاد سامانه تخلیه فاضلاب، جمع آوری و دفع زباله، دپوی فضولات حیوانی، پرهیز از ساخت خانه‌ها در اراضی شیبدار و خطرناک، پرهیز از استقرار واحدهای مسکونی در حریم سیلاب‌ها و رودخانه‌ها، کاهش اتلاف و آلودگی منابع آب و میزان تاثیر اجرای طرح هادی در کاهش تخریب و فرسایش خاک می‌باشد. جهت تحلیل و بررسی شاخص‌های محیطی در دهستان شیرکوه هر یک از شاخص‌های مورد نظر مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

از نظر دسترسی به پارک و فضای سبز اکثر پاسخگویان معتقدند اجرای طرح هادی در این زمینه بی‌تاثیر بوده و این شاید به دلیل عدم اجرای این طرح در اکثر روستاهای مورد مطالعه بوده است. از نظر نظافت و پاکیزگی در روستاهای مورد مطالعه نظافت و پاکیزگی مناسب درسطح روستاها بوده است. براساس نظرسنجی این تاثیر متوسط تا کم می‌باشد. تامین آب آشامیدنی و آب کشاورزی یکی از دغدغه‌های مهم روستاییان می‌باشد. آب آشامیدنی روستاهای استان اغلب از چاه آرتزین، چشمه، چاه دستی، چاه نیمه عمیق و آب تصفیه شده روستایی تامین می‌گردد. روستاهای مورد مطالعه فاقد سیستم دفع بهداشتی فاضلاب بوده، بنابر این قسمتی از فاضلاب‌های خانگی روستا به چاه‌های جذبی به عمق ۴ الی ۶ متری در منازل هدایت شده و بخشی نیز به نحوه غیره بهداشتی دفع می‌شوند. بعضاً پساب‌های خروجی از منازل نیز به صورت غیر بهداشتی درکوچه‌ها جریان پیدا می‌نماید. به همین دلیل در هیچکدام از روستاهای بخش مرکزی شهرستان تفت دهستان شیرکوه مورد مطالعه تاثیری در سامانه تخلیه فاضلاب دیده نشده است.

بر اساس مشاهدات میدانی در روستاهای مورد مطالعه می‌توان نتیجه گرفت تهیه و اجرای طرح هادی تاثیری در جمع آوری و دفع زباله در سطح روستاهای مورد مطالعه نداشته و بیشترین تاثیر در این گزینه فعالیت مدیران روستایی بوده است و هیچ تاثیری از اجرای طرح هادی و یا تهیه آن در سطح روستاهای مورد مطالعه در دپوی فضولات حیوانی دیده نشده و از نظر نگارنده در این زمینه بی‌تاثیر یا متوسط تا کم بوده است. همچنین حریم سیلاب‌ها و رودخانه‌ها از محدودیت‌های طبیعی روستاهای استان بوده که در جریان تهیه و اجرا طرح هادی مورد توجه ویژه قرارگرفته است. میزان تاثیر اجرای طرح هادی در این زمینه و کاهش اتلاف و آلودگی منابع آب زیاد تا متوسط بوده است و در نهایت آنچه در روستاهای مورد مطالعه مشهود بوده است اجرای طرح هادی به دلیل جلوگیری از استقرار واحدهای مسکونی در حریم سیلابها و رودخانه‌ها است، مانع از تخریب و فرسایش خاک شده و یکی از فواید طرح هادی کنترل ساخت و ساز در مناطق روستایی است، زیرا در جریان تهیه طرح سعی می‌گردد که سکونتگاه‌های روستایی را از حالت پراکنده به حالت متمرکز و از ساخت و ساز در حرایم راه، گاز، رودخانه، دریا و... همچنین اراضی خطرناک و شیبدار جلوگیری گردد بدین ترتیب احساس امنیت روستاییان افزایش خواهد یافت. اگر چه در نظر سنجی پاسخ دهندگان اظهار داشته‌اند بی‌تاثیر بوده است.

جدول ۲. مولفه‌های تاثیر گذار اجرا و تهیه طرح هادی بر روی شاخص‌های محیطی

Table 2. Components affecting the implementation and preparation of the Hadi Plan on environmental indicators

میزان تاثیر اجرای طرح هادی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلا
در دسترسی به پارک و فضای سبز	۰	۰	۱۴	۱۶/۳	۶۹/۷
در نظافت و پاکیزگی روستا	۰	۰/۹	۵۶/۳	۱۶/۳	۲۶/۵
بر کیفیت آب آشامیدنی	۰	۰	۱۱/۶	۸/۹	۷۹/۵
در ایجاد سامانه تخلیه فاضلاب	۰	۰/۶	۱۰/۲	۱۰/۷	۷۸/۲
در جمع آوری و دفع زباله	۰	۰	۶۵/۶	۱۳	۲۱/۴
در دپوی فضولات حیوانی	۰	۰	۹/۷	۱۲/۶	۷۷/۷
در پرهیز از ساخت خانه‌ها در اراضی شیبدار و خطرناک	۰	۳/۳	۱۴/۴	۵/۱	۷۷/۲
در پرهیز از استقرار واحدهای مسکونی در حریم سیلاب‌ها و رودخانه‌ها	۰	۲۴/۲	۵۸/۱	۱۲/۱	۵/۶
در کاهش اتلاف و آلودگی منابع آب	۰	۷	۱۰	۷/۴	۷۵/۶

میزان تاثیر اجرای طرح هادی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلا
در کاهش تخریب و فرسایش خاک	۰	۰/۹	۴/۲	۱۰/۲	۸۴/۷

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

تحلیل و بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر شاخص‌های اقتصادی در دهستان شیرکوه

در هر جامعه برنامه‌ریزی و تجزیه و تحلیل اقتصادی مستلزم در اختیار داشتن آگاهی از عدد مشخص کننده تغییر نسبی وضعیت اقتصادی در فاصله زمانی دو تاریخ یا دو نقطه آن جامعه می‌باشد و این همان بهره وری از شاخص اقتصادی است. این شاخص‌ها عبارتند از: میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر ایجاد فرصت‌های شغلی، تنوع شغلی، سطح درآمد، سطح پس انداز و سطح دارایی‌های خانوار و میزان تاثیر اجرای طرح هادی بر افزایش قیمت مساکن روستایی وکاهش نابرابری‌های اقتصادی است. جهت تحلیل و بررسی شاخص‌های اقتصادی در دهستان شیرکوه هر یک از شاخص‌های اقتصادی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

فعالیت عمده روستاییان روستاهای شهرستان تفت بخش مرکزی دهستان شیرکوه نیز همچون بسیاری از روستاییان روستاهای کشور، به بخش کشاورزی معطوف می‌گردد. به همین دلیل جوانان روستایی جهت یافتن فرصت‌های شغلی از روستا مهاجرت کرده و به عبارتی روستاها جمعیت فعال و جوان خود را از دست می‌دهند. داده‌های حاصل از نظر سنجی در دهستان شیرکوه بیانگر اینست که حدود ۶۴/۲ درصد پاسخ دهندگان معتقدند که اجرای طرح هادی بر ایجاد فرصت‌های شغلی تاثیری نداشته است. همچنین حدود ۶۵/۶ درصدپاسخ دهندگان معتقدندکه اجرای طرح هادی بر ایجاد تنوع شغلی تاثیری نداشته است و بیش از ۷۰ درصد پاسخ دهندگان معتقدند که اجرای طرح هادی بر سطح درآمد ، سطح پس انداز، سطح دارایی خانوار، کاهش نابرابری‌های اقتصادی و افزایش قیمت مساکن تاثیرمتوسط تا کمی داشته است. در مجموع میزان تاثیر اجرا طرح هادی برفرصت‌های شغلی، ایجاد تنوع شغلی تاثیری نداشته و بر سطح درآمد خانوار، سطح پس انداز خانوار، سطح دارایی خانوار و کاهش نابرابری‌های اقتصادی تاثیر متوسط تا کمی داشته و بر افزایش قیمت مساکن روستایی تاثیر متوسط تا کمی داشته است.

جدول ۳. مولفه‌های تاثیر گذار اجرا و تهیه طرح هادی بر روی شاخص‌های اقتصادی

Table 3. Components affecting the implementation and preparation of the Hadi Plan on economic indicators

میزان تاثیر اجرای طرح هادی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلا
بر ایجاد فرصت‌های شغلی	۰	۰/۹	۱۹/۱	۱۵/۸	۶۴/۲
بر ایجاد تنوع شغلی	۰	۰	۱۴/۴	۲۰	۶۵/۶
بر سطح درآمد خانوار	۰	۱۴/۶	۴۰	۳۶/۶	۸/۸
برسطح پس انداز خانوار	۰	۰/۶	۱۴/۵	۶۶/۹	۱۸
برسطح دارایی‌های خانوار	۰	۰	۱۹/۱	۲۵/۶	۵۵/۳
بر کاهش نابرابریهای اقتصادی	۰	۰/۹	۱۴/۹	۳۱/۲	۵۳
بر افزایش قیمت مساکن روستایی	۰/۵	۱۷/۲	۵۹/۱	۱۸/۱	۵/۱

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

تحلیل و بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر شاخص‌های اجتماعی در دهستان شیرکوه

شاخص‌های اجتماعی، از جمله شاخص‌های تاثیر گذار در محیط‌های روستایی و شهری بوده که می‌توانند مانند سایر شاخص‌های دیگر تاثیر زیادی در اجتماع روستایی داشته باشند. جهت تحلیل و بررسی شاخص‌های اجتماعی در دهستان شیرکوه هر یک از شاخص‌های اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

اجرای طرح هادی نیز همچون هر برنامه دیگری به مشارکت مردم نیاز دارد و خود نیز می‌تواند عاملی جهت تشویق اهالی روستا و افزایش مشارکت به خصوص در عمران روستایی شود. همچنین اجرای طرح هادی سبب افزایش احساس امنیت فردی و امید به آینده و تمایل به ماندن در روستا بوده که با توجه به اظهارات پاسخ دهندگان اجرای طرح هادی در زمینه‌های فوق تاثیر متوسط تا زیاد دارد. همچنین استفاده از نظرات مردم در امور روستایی، توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار، میزان مهاجرت و احساس تعلق به اجتماع از جمله مواردی بوده که با اجرای طرح هادی می‌تواند تاثیر بسزایی در روستاهای دهستان داشته که با توجه به اظهارات

پاسخ دهندگان اجرای طرح هادی در زمینه‌های فوق تاثیر متوسط تا کم دارد و درنهایت و با توجه به اظهارات پاسخ دهندگان اجرای طرح هادی بر تقویت نهادهای محلی و ایجاد نهادهای محلی جدید تاثیری ندارد.

جدول ۴. مولفه‌های تاثیر گذار اجرا و تهیه طرح هادی بر روی شاخص‌های اجتماعی

Table 4. Components affecting the implementation and preparation of the Hadi Plan on social indicators

میزان تاثیر اجرای طرح هادی	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلا
بر مشارکت در عمران روستایی	۰	۳۲/۴	۵۴/۴	۱۰/۷	۲/۵
برتقویت نهادهای محلی	۰	۰	۹/۳	۱۸/۶	۷۱/۲
بر ایجاد نهادهای محلی جدید	۰	۹	۸/۸	۱۰/۲	۷۲
در استفاده از نظرات مردم در امور روستایی	۱/۴	۸/۴	۷۴/۴	۱۳/۵	۲/۳
در احساس امنیت فردی در برابر سوانح طبیعی (سیل و زلزله)	۶	۲۴/۷	۴۰	۲۵/۱	۴/۲
در امید به آینده	۰	۲۹	۴۲/۵	۲۰/۵	۸
در توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار	۲	۶	۳۱/۶	۲۲/۳	۳۸/۱
در میزان مهاجرت	۰	۹/۳	۵۱/۶	۳۱/۲	۷/۹
در احساس تعلق به اجتماع	۰	۲۱/۴	۴۸/۸	۲۳/۳	۶/۵
در تمایل به ماندن در روستا	۸/۸	۲۵/۱	۵۵/۸	۷/۹	۲/۴

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

تحلیل و بررسی تاثیر اجرای طرح هادی بر شاخص‌های کالبدی در دهستان شیرکوه:

این شاخص‌ها از نوع کالبدی و ساختار شکل گیری و توسعه روستاها هستند لذا جهت تحلیل و بررسی شاخص‌های کالبدی در دهستان شیرکوه هر یک از شاخص‌های اقتصادی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند.

یکی از دلایل مهم در افزایش کیفیت مساکن می‌توان به این نکته اشاره نمود که ۸۰ درصد ساخت و سازهای جدید در روستاهای مورد مطالعه با دریافت وام بوده است. از نظر تجهیزات و امکانات مسکن، خانه‌های روستایی پس از تهیه و اجرای طرح هادی ملزم به رعایت الگوی ساخت و ساز بر اساس ضوابط و مقررات موجود در طرح هادی شده و دارای سرویس‌های بهداشتی تو کار و تقریباً مجهز هستند. از نظرتوانایی تهیه مسکن در روستا در گذشته بسیار راحت بوده و بحثی در مورد آن مطرح نمی‌شده است اما امروزه بدلیل توجه خاص به اراضی زراعی و باغی مثمر و سعی در حفظ محیط زیست روستا، علاوه بر مشکلات مالی، تهیه زمین نیز تاثیر مستقیمی بر توانایی تهیه مسکن می‌گذارد، در نظر سنجی پاسخ‌دهندگان اظهار داشتند تاثیر بسیار کمی داشته است. از نظرجمع آوری و دفع آبهای سطحی تاثیر ملموسی دیده نشده اما با مطالعه طرح‌های هادی این روستاها امید است در آینده تا اندازه‌ای تاثیر گذار تر باشد. همچنین تهیه و اجرای طرح هادی تاثیر قابل ملاحظه ای بر کیفیت شبکه معابر و تاثیر متوسط تا کمی در سهولت دسترسی به معابر روستایی و گسترش امکانات در روستا گذاشته است.

جدول ۵. مولفه‌های تاثیر گذار اجرا و تهیه طرح هادی بر روی شاخص‌های کالبدی

Table 5. Components affecting the implementation and preparation of the Hadi Plan on physical indicators

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	اصلا
اجرای طرح هادی برکیفیت مسکن از نظر مصالح بکار رفته	۰/۹	۱۴/۹	۴۳/۷	۱۶/۳	۲۴/۲
اجرای طرح هادی بر تجهیزات و امکانات مسکن نظیر حمام و دستشویی بهداشتی	۰	۷	۲۲/۳	۱۸/۶	۵۲/۱
اجرای طرح هادی بر توانایی تهیه مسکن	۰	۲/۳	۲۱/۴	۲۹/۳	۴۷
اجرای طرح هادی در جمع آوری و دفع آبهای سطحی	۰	۵/۱	۴۱/۹	۳۷/۷	۱۵/۳
اجرای طرح هادی بر کیفیت شبکه معابر	۲/۸	۱۷/۷	۶۳/۷	۸/۴	۷/۴
اجرای طرح هادی بر کیفیت مسیرهای عابر پیاده	۰	۰	۱۴/۴	۲۵/۶	۶۰
اجرای طرح هادی در سهولت دسترسی به معابر	۰/۵	۱۵/۳	۶۴/۶	۱۶/۳	۳/۳

اجرای طرح هادی در گسترش امکانات در روستا	۰	۱۲/۶	۶۱/۹	۲۱/۴	۴/۱

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

ارتباط شاخص‌های مورد مطالعه و اجرای طرح هادی در دهستان شیرکوه

به منظور به دست آوردن وضعیت عملکرد طرح هادی روستایی از آزمون t مستقل استفاده می‌نماییم. در این فرضیه تمامی ابعاد کیفیت زندگی یعنی ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیطی مورد بررسی قرار گفته و همانطور که در جدول زیر مشخص است عدد t آن را در سطح معناداری ۰/۰۵ با درجه آزادی ۲۱۴ از جدول t-table محاسبه نموده. در حالیکه t بدست آمده از t جدول t-table کمتر باشد فرض صفر پذیرفته و در غیر این صورت رد می‌شود. حال با نگاه کردن به میزان t در جدول درمی یابیم اجرای طرح هادی بر بعد اقتصادی از کیفیت زندگی موثر بوده و به غیر از بعد اقتصادی بر ابعاد دیگر کمتر از متوسط تاثیر گذاشته است.اجرای طرح هادی بر بعد اجتماعی و کالبدی کیفیت زندگی تاثیر مثبت دارد و در بعد محیطی اثر منفی دارد و بر بعد اقتصادی اثر معناداری ندارد.

جدول ۶. آزمون t و رابطه اجرای طرح هادی بر ابعاد کیفیت زندگی در روستاهای دهستان شیرکوه

Table 6. t-test and the relationship of the implementation of the Hadi Plan on the dimensions of quality of life in the villages of Shirkuh Rural District

	استاندارد آزمون = ۲						
متغیرها	میانگین	t	درجه آزادی	معناداری (دو دامنه)	تفاوت میانگین	سطح اطمینان ۹۵ درصد	
						پایین	بالا
اجتماعی	۲/۵۵	۱۳/۷۱	۲۱۴	۰/۰۰۰	۰/۵۵۵	۰/۴۷	۰/۶۳
اقتصادی	۲/۰۱	۰/۳۸۹	۲۱۴	۰/۶۹۸	۰/۰۱۸	-۰/۰۷	۰/۱۱
کالبدی	۲/۳۶	۷/۹۲	۲۱۴	۰/۰۰۰	۰/۳۶۲	۰/۲۷	۰/۴۵
محیطی	۱/۷۱	-۷/۹۲	۲۱۴	۰/۰۰۰	-۰/۲۸۵	-۰/۳۵	-۰/۲۱

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

همچنین نتایج حاصل از همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که در بعد اجتماعی پس از اجرای طرح هادی و اثر بخشی آن بر بهبود کیفیت زندگی همبستگی وجود دارد.

جدول ۷. نتایج ضریب همبستگی اسپیرمن بین شاخص‌های کیفیت زندگی و میزان آگاهی

Table 7. Results of Spearman correlation coefficient between quality of life indicators and the level of awareness

متغیرها	ضریب همبستگی اسپیرمن	سطح معناداری	درجه آزادی
اجتماعی	۰/۲۳۵**	۰/۰۰۱	۲۱۵
اقتصادی	۰/۰۱۸	۰/۷۸۸	۲۱۵
کالبدی	-۰/۰۳۲	۰/۶۳۷	۲۱۵
محیطی	-۰/۱۷۳*	۰/۰۱۱	۲۱۵

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

بعد اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی مستقیم و معنادار دارند. بعد محیطی بر کیفیت زندگی همبستگی معکوس معنادار دارند و ابعاد اقتصادی و کالبدی بر کیفیت زندگی همبستگی معناداری ندارند.

جدول ۸. نتایج آزمون مان ویتنی در بعد اجتماعی

Table 8. Results of the Mann-Whitney test in the social dimension

متغیرها	آزمون	Mann-Whitney	Wilcoxon W	Z	سطح معناداری

	U			
مشارکت در عمران روستایی	۱۶۲۱۹	۳۱۰۹۷	-۲/۲۱۲	۰/۲۷
تقویت نهادهای محلی	۶۰۸۴	۲۹۰۸۹	-۱۲/۱۰۲	۰/۰۰
ایجاد نهادهای محلی جدید	۵۸۷۷	۲۸۸۸۲	-۱۲/۶۱۷	۰/۰۰
استفاده از نظرات مردم در امور روستایی	۱۵۱۸۱	۳۰۰۵۸	-۳/۶۰۵	۰/۰۰
احساس امنیت فردی در برابر سوانح طبیعی	۱۷۳۵۶/۵	۴۰۳۶۱/۵	-۱/۰۱۴	۰/۳۱۱
امید به آینده	۹۷۹۲/۵	۲۴۶۷۰/۵	-۸/۲۹۴	۰/۰۰
توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار	۱۴۸۳۶	۳۷۸۴۱	-۳/۴۵۲	۰/۰۱
میزان مهاجرت	۱۵۵۰۵/۵	۳۸۵۱۰/۵	-۲/۸۱۸	۰/۰۰۵
احساس تعلق به اجتماع	۱۶۴۵۳	۳۱۳۳۱	-۱/۹۸۳	۰/۰۴۷
تمایل به ماندن در روستا	۱۶۲۴۶/۵	۳۹۲۵۱/۵	-۲/۱۷۴	۰/۰۳

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

بر اساس نتایج این جدول برای بررسی کیفیت زندگی در روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی وجود ندارد ولی در بقیه ابعاد تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول ۹. نتایج آزمون مان ویتنی در بعد شاخص‌های اقتصادی

Table 9. Results of the Mann-Whitney test in the dimension of economic indicators

متغیرها	آزمون Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	سطح معناداری
ایجاد فرصت‌های شغلی	۸۸۳۶/۵	۳۱۸۴۱/۵	-۹/۳۶۱	۰/۰۰
ایجاد تنوع شغلی	۷۲۷۵/۵	۳۰۲۸۰/۵	-۱۰/۹۰۴	۰/۰۰
سطح درآمد خانوار	۱۶۶۲۱/۵	۳۱۴۹۹/۵	-۱/۷۶۶	۰/۷۷
سطح پس انداز خانوار	۱۳۷۰۹	۲۸۵۸۷	-۴/۷۸۵	۰/۰۰
سطح دارایی‌های خانوار	۹۱۳۰/۵	۳۲۱۳۵/۵	-۹/۰۲۲	۰/۰۰
کاهش نابرابریهای اقتصادی	۷۲۷۴	۳۰۵۲۵	-۱۰/۸۰۲	۰/۰۰
افزایش قیمت مساکن روستایی	۱۱۸۴۹	۳۴۸۵۴	-۶/۵۹۰	۰/۰۰

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

در بعد سطح درآمد خانوار بین روستاهای دارا وفاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود نداردولی در بقیه ابعاد تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۰. نتایج آزمون مان ویتنی در بعد کالبدی

Table 10. Results of the Mann-Whitney test in the physical dimension

متغیرها	آزمون Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	سطح معناداری
کیفیت مسکن از نظر مصالح بکار رفته	۱۱۱۵۹	۳۴۱۶۴	-۶/۹۷۹	۰/۰۰
تجهیزات و امکانات مسکن نظیر حمام و دستشویی بهداشتی	۷۴۶۷/۵	۳۰۴۷۲/۵	-۱۰/۴۲۱	۰/۰۰
توانایی تهیه مسکن	۷۱۶۶/۵	۳۰۱۷۱/۵	-۱۰/۶۸۶	۰/۰۰
جمع آوری و دفع آبهای سطحی	۱۲۸۳۶	۲۷۷۱۴	-۵/۴۴	۰/۰۰
کیفیت شبکه معابر	۱۶۱۹۵/۵	۳۹۲۰۰/۵	-۲/۳۶	۰/۰۱۸
کیفیت مسیرهای عابر پیاده	۱۳۸۷۹	۲۸۷۵۷	-۵/۵۱۱	۰/۰۰
سهولت دسترسی به معابر	۱۵۵۱۶	۳۰۳۹۴	-۳/۱۰۹	۰/۰۰۲
گسترش امکانات در روستا	۱۷۳۵۹	-۳/۱۰۹	-۵/۲۱۱	۰/۲۷۳

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

در بعد گسترش امکانات بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود ندارد ولی در بقیه ابعاد تفاوت وجود دارد.

جدول ۱۱. نتایج آزمون مان ویتنی در بعد محیطی

Table 11. Results of the Mann-Whitney test in the environmental dimension

متغیرها	آزمون Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	سطح معناداری
مشارکت در عمران روستایی	۹۵۲۲/۵	۳۲۵۲۷/۵	−۸/۸۲۲	۰/۰۰
تقویت نهادهای محلی	۱۶۹۹۵	۴۰۰۰۰	−۱/۴۲۷	۰/۱۵۳
ایجاد نهادهای محلی جدید	۸۶۱۴/۵	۳۱۶۱۹/۵	−۱۰/۱۱۵	۰/۰۰
استفاده از نظرات مردم در امور روستایی	۸۱۶۶	۳۱۱۷۱	−۱۰/۴۳۸	۰/۰۰
احساس امنیت فردی در برابر سوانح طبیعی (سیل و زلزله)	۱۶۱۵۴/۵	۳۱۰۳۲/۵	−۲/۳۱۱	۰/۰۲۱
امید به آینده	۱۲۱۲۲	۳۵۱۲۷	−۶/۶۸۴	۰/۰۰
توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار	۵۰۵۶	۲۸۰۶۱	−۱۳/۱۷۶	۰/۰۰
میزان مهاجرت	۱۶۲۷۹/۵	۳۹۲۸۴	−۲/۱۱۸	۰/۰۳۴
احساس تعلق به اجتماع	۸۴۱۳	۳۱۴۱۸	−۱۰/۲۸۳	۰/۰۰
تمایل به ماندن در روستا	۹۱۳۳	۳۲۱۳۸	−۹/۹۵۰	۰/۰۰

برگرفته‌از: یافته‌های تحقیق

در بعد تقویت نهادهای محلی بین روستاهای داراو فاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود نداردو دربقیه ابعاد تفاوت وجود دارد.

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از نظر سنجی نشان می‌دهد که اجرای طرح هادی در بعد اجتماعی تاثیرات مثبتی بر تقویت نهادهای محلی، ایجاد نهادهای محلی جدید، استفاده از نظرات مردم در امور روستایی، امید به آینده، توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار و تمایل به ماندن در روستا، در بعد اقتصادی در ایجاد فرصت‌های شغلی، ایجاد تنوع شغلی،سطح پس انداز خانوار، سطح دارایی‌های خانوار، کاهش نابرابری‌های اقتصادی و افزایش قیمت مساکن روستایی در روستا، در بعد کالبدی هم در کیفیت مسکن از نظر مصالح بکار رفته، تجهیزات و امکانات مسکن نظیر حمام و دستشویی بهداشتی، توانایی تهیه مسکن، جمع آوری و دفع آبهای سطحی، کیفیت شبکه معابر، کیفیت مسیرهای عابر پیاده و سهولت دسترسی به معابر، در بعد محیطی تاثیرات مثبتی در مشارکت در عمران روستایی، ایجاد نهادهای محلی جدید، استفاده از نظرات مردم در امور روستایی،احساس امنیت فردی در برابر سوانح طبیعی (سیل و زلزله)، امید به آینده، توانایی تامین نیازهای اساسی خانوار، میزان مهاجرت، احساس تعلق به اجتماع و تمایل به ماندن در روستا دارد. این پژوهش با مطالعات محمدی و همکاران، (۱۳۹۶)، تحت عنوان «تحلیل اثرات اجرای طرح‌های هادی روستایی در بهبود کیفیت زندگی روستاییان (مطالعه موردی: روستاهای بخش خاو و میرآباد شهرستان مریوان و علینقی‌پور و پوررمضان (۱۳۹۳)، تحت عنوان تحلیل اثرات اجرای طرح هادی بربهبود کیفیت زندگی در روستاهای بخش مرکزی شهرستان رشت همسو بوده و با مطالعات مولایی هشجین و فروتن (۱۴۰۰) در ارزیابی مدیریت پروژه‌های اجرای طرح‌های هادی روستایی با روش PMBOK در غرب استان گیلان و قرائی و همکاران (۱۴۰۱) به تحلیل مقایسه‌ای سطح پایداری سکونتگاه‌های روستایی دارای طرح هادی و بدون طرح (مطالعه موردی: دهستان میان ولایت، بخش مرکزی شهرستان مشهد) و ایمانی و زمانی (۱۴۰۲) در بررسی عوامل پیشبرنده و بازدارنده طرح هادی روستایی از دیدگاه متخصصان در استان مازندران، ارتباط کمتری دارد. همچنین نتایج حاصل از همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که بین اجرای طرح هادی و اثر بخشی آن بر بهبود کیفیت زندگی همبستگی وجود دارد. در بعد اجتماعی و کیفیت زندگی همبستگی مستقیم و معنادار دارند. بعد محیطی بر کیفیت زندگی همبستگی معکوس معنادار دارند و در ابعاد اقتصادی و کالبدی بر کیفیت زندگی همبستگی معناداری ندارند. نتایج آزمون مان ویتنی برای بررسی کیفیت زندگی در روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی وجود نداشته، ولی در بقیه ابعاد تفاوت معنادار وجود دارد. در بعد سطح درآمد خانوار بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی در بقیه ابعاد

تفاوت وجود دارد. در بعد گسترش امکانات بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود ندارد، ولی دربقیه ابعاد تفاوت وجود دارد. و در نهایت در بعد تقویت نهادهای محلی بین روستاهای دارا و فاقد طرح هادی تفاوت معناداری وجود ندارد و در بقیه ابعاد تفاوت وجود دارد.

پیشنهادها/توصیه های کاربردی منطبق با نظریه راهبرد مهندسی جغرافیایی فضا

تحلیل چالش‌های موجود در اجرای طرح هادی

بررسی عواملی مانند نقص در تأمین منابع مالی، مشکلات اجرایی، مشکلات ساختاری و سیاسی و تأثیر آنها بر پیشرفت و اثربخشی طرح.

بررسی تأثیرات مثبت و منفی طرح بر زندگی روستاییان

تجزیه و تحلیل اثرات مستقیم و غیرمستقیم طرح بر جوانب مختلف زندگی روستاییان، از جمله اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، و محیطزیستی.

ارزیابی کیفیت زندگی قبل و بعد از اجرای طرح هادی.

انجام مقایسه‌ای بین شاخص‌های کیفیت زندگی روستاییان قبل و بعد از اجرای طرح، با تمرکز بر جوانبی مانند درآمد، تأمین نیازهای اساسی، دسترسی به خدمات، و شرایط زیرساختی.

شناسایی راهکارهای بهبود کیفیت زندگی روستاییان در پیشرفت طرح هادی.

ارائه راهکارها و پیشنهادات برای حل مشکلات و بهبود عملکرد طرح،با توجه به نیازها و اولویت‌های مشخص روستاییان.

تحلیل تأثیرات اجتماعی و فرهنگی طرح بر جوامع روستایی.

بررسی تأثیرات طرح بر ارتباطات اجتماعی، ارزش‌ها، باورها، و سنت‌های روستاییان و پیشنهاد راهکارهایی برای حفظ و تقویت هویت فرهنگی و اجتماعی در معرض تأثیرات مدرنیزاسیون.

References

Alinaghipour, M., & Pourramazan, I. (2014). Analysis of the effects of implementing the guide plan on improving the quality of life in the villages of the central part of Rasht city. *Journal of Rural Research and Planning*, 3 (8). [In Persian] URL: http://www.magiran.com/p1401847

Asghari Lafmajani, S., & Nasimi, H.R. (2019). Analysis of the effects of the guide plan on the modernization of the lifestyle of rural households (case study: central part of Darab city, Iran). *Journal of Rural Research and Planning*, 8 (26), 81-98. [In Persian] URL: http://www.magiran.com/p2030948

Azimi, N., Molaei Hashjin, N., & Asheghi, A. (2012), Investigating the physical effects of implementing rural guide plans from the perspective of villagers (case study: Miandoab city), *Geographical Perspective (Human Studies)*, 7 (19), 25-37. [In Persian] URL: https://journals.iau.ir/article_518915.html

Bahrami, R. (2017). Analysis of the physical effects of the guide plan based on the level of community satisfaction, case study: Negal Village, Sanandaj County. *Journal of Physical-Spatial Planning*. 7 (19), 25-37. [In Persian] URL: https://journals.iau.ir/article_518915.html

Bartlett, W., & others. (2020). The quality of life and regional development in FYR Macedonia. *Croatian Economic Survey*, 12 (1), 121-162. URL: https://hrcak.srce.hr/52493

Eftekhari, A. R., & Alijani, S. (2017). The role of rural development projects in improving the quality of life of rural inhabitants (Case study: Vargan district, central part of Iran). *African Journal of Agricultural Research*, 12(19), 1649–1657. URL: https://academicjournals.org/journal/AJAR

Ghaderi, R. (2015). A report on the process of Hadi projects in Kurdistan. Retrieved December 30, 2016, from http://www.mehrnews.com/news

Hekmat Yar, T., Mekanaki, J., & Shateri, M. (2021). Analysis of the Effects of Implementing Rural Guidance Plans on Housing Development and Environmental Status of Rural Settlements (Case Study: Villages in the Central District of Jiroft County), *Regional Planning*, 11 (43), 172-184. [In Persian] Doi: 10.30495/jzpm.2022.22204.3406

Hekmatyar, T., Mikaniki, J., & Shteri, M. (2021). The analysis of the effects of implementation of rural conduct plans on housing development and the environmental situation of rural settlements (Case

study: Rural areas at central district in Jiroft county). *Journal of Regional Planning*, 11(43), 172–184. Doi: 10.30495/jzpm.2022.22204.3406

Imani, B., & Zamani, A. (2023). Investigating the promoting and inhibiting factors of the rural guide plan from the perspective of experts in Mazandaran Province, University of Guilan. *Quarterly Journal of Geographical Studies of Coastal Areas*. 4 (15), 1-20. [In Persian] Doi: 10.22124/gscaj.2023.23368.1203

Mirzaali, M., Fazalidi, R., & Bakhshiani, H. (2014). Evaluation of physical effects of master plan implementation on rural road network (case study: Yasaghi village, Kordkoy county). Second International Conference on Rural Development. *Iranian Rural Development Scientific Association*, Torbat Heydariyeh University, Mashhad. [In Persian] URL: https://civilica.com/doc/515841/

Mohammad, S., Tayebnia, S.H., Badri, T., & Davoudi, A. (2017). Evaluation and analysis of the effects of implementing rural guidance projects on improving the quality of life of villagers (case study: villages in Khavomirabad district of Marivan city). [In Persian] URL: https://sanad.iau.ir/Journal/jshsp/Article/1030772

Mohammadi Yeganeh, B., Nabati, A., & Cheraghi, M. (2012). Explaining the effects of implementing the Hadi plan on improving the quality of life in rural areas (Case study: Kerani village - Bijar city). *Magazine of Housing and Rusta*, *31*(139), 99-112. URL: http://jhre.ir/article-1-482-en.html

Molaei Hashjin, N., & Forotan, Z. (2022). Evaluation of project management of rural master plan implementation using PMBOK method in western Guilan province. *Regional Planning Journal*, 11 (41), 35-50. [In Persian] Doi: 10.30495/jzpm.2021.19015.3095

Pacione, Micheal, (2013), urban environmental quality and human welleing: a social geographical perspective. *landscape and urban planning*, 65(1–2), 19–30. Doi: 10.1016/S0169-2046(02)00234-7

Pezshekian, M., & and Ghasemi, M (2023). The Performance of Rural Guidance Plans in the Physical, Social and Economic Development of Rural Settlements, First International Conference on Law. *Management, Educational Sciences, Psychology and Educational Planning Management*, Tehran. [In Persian] URL: https://civilica.com/doc/2056538/

Qaraei, M., Sajasi Qeidari, H., & Bozrajmehri, Kh. (2016). Comparative analysis of the sustainability level of rural settlements with and without a master plan (case study: Mian Velayat Rural District, central part of Mashhad City). *Village and Sustainable Development of Space*, 3(1), 1 (9th issue), 23-42. [In Persian] Doi: 10.22077/vssd.2022.4800.1047

Rabiifar, V. (2015). Analysis and impact assessment of Hadi projects in economic and social development of rural settlements (Case study: Villages of the Zanjan province). *Journal of Regional Planning*, 5(17), 75–90. URL: https://link.springer.com/article/10.1023/a

Raknuddin Eftekhari, A., Khalifa, E., Pourtaheri, M., & Rahmani Fazli, A. (2018). Evaluation of meta-analysis of articles on rural guidance projects in Iran. *Rural Research*, 9 (1), 26-41. [In Persian] Doi: 10.22059/jrur.2018.138811.823

Riahi, V, Salemizadeh, Sh, Karami Nasab, S. &, Hatami, F. (2017). Evaluation of the Physical Effects of Implementing a Rural Guidance Plan from the Villagers' Perspective, Case Study: Karkheh Rural District. *Geography and Development*, 46 (15), 133-146. [In Persian] Doi: 10.22111/gdij.2017.3058

Ricardo G., & Aide M, (2023). Are Rural Urban Migration and Sustainable Development Compatible in Mountain Systems?. *Mountain Research and Development.* 27(2), 119–123. Doi: 10.1659/mrd.0906

Sajasi Qeidari, H. (2016). Evaluation of the effects of implementing a master plan on environmental quality in rural areas (case study: Ramyan County - North and South Fandersk Rural District). *Scientific-Research Journal of Geography and Planning*, (20)57, 151-173. [In Persian] URL: https://geoplanning.tabrizu.ac.ir/article_5486.html

Sirgy, M. J., & Cornwell, T. (2022). How neighborhood features affect quality of life. *Social Indicators Research*, 59(1), 79–114. Doi: 10.1023/A:1016021108513

Stafford, M., & Marmot, M. (2023). Neighbourhood deprivation and health: Does it affect us all equally? *International Journal of Epidemiology*, 32(3), 357–366. Doi: 10.1093/ije/dyg084

Susniene, D., & Jurkauskas, A. (2019). The concepts of quality of life and happiness – Correlation and differences. *Engineering Economics*, 63(3), 48–55. URL: https://inzeko.ktu.lt/index.php/EE/article/view/11648

Theofilou, P. (2013). Quality of life: Definition and measurement. *Europe's Journal of Psychology*, 9(1), 150–162. Doi: 10.5964/ejop.v9i1.337

Wilkinson, R., & Pickett, K. (2023). *The spirit level: Why more equal societies almost always do better*. London: Allen Lane. URL: https://www.jstor.org/stable/48537951

Zaree, Y. (2020). A critique of the rural Hadi plan. *Journal of Housing and Rural Environment*, 28(127), 56–65. URL: http://jhre.ir/article-1-61-en.html